

POSTANOWIENIE

Dnia 19 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Załucki

w sprawie z powództwa R. K.
przeciwko M. spółce akcyjnej z siedzibą w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 maja 2022 r.,
na skutek skarg kasacyjnych - powoda i pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 17 listopada 2020 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej powoda;**
- 2. odrzuca skargę kasacyjną pozwanego;**
- 3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego;**
- 4. nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 listopada 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powoda R. K. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 23 marca 2020 r., wydanego w sprawie przeciwko M. S.A. z siedzibą w W. o zapłatę. Skargi kasacyjne od wyroku Sądu Apelacyjnego wywiodły obie strony postępowania.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną powoda z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

W niniejszej skardze powołano się na przesłankę wskazaną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżący podnosi, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z omyłkowego przyjęcia przez Sąd, że przedmiot procesu stanowiło roszczenie o ustalenie wytoczone na podstawie art. 189 k.p.c., podczas gdy powód formułował roszczenie o zapłatę, co doprowadziło Sąd do ustalenia w toku procesu, że umowa jest nieważna.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, dla skutecznego powołania w skardze przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. konieczne jest wykazanie przez skarżącego kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., IV CSK 729/14 oraz z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15 – nie publ.). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna bez głębszej analizy przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.).

Nie sposób podzielić argumentacji skarżącego na uzasadnienie jego stanowiska, że przyjęcie przez Sąd nieważności umowy podczas rozpatrywania roszczenia o zapłatę jest równoznaczne z dokonaniem nowej kwalifikacji tego roszczenia jako opartego na art. 189 k.p.c. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika odmienny stan rzeczy. W pozwie oraz podczas postępowania przed sądem pierwszej instancji powód formułował bowiem konsekwentnie jedynie roszczenie o zapłatę różnicy kwotowej wynikającej z zastosowania przez pozwany bank abuzywnej klauzuli regulującej mechanizm indeksacji walutowej zaciągniętego kredytu. Ewentualne roszczenie o zapłatę kwoty nienależnie otrzymanej od powoda w związku z nieważnością umowy *ex tunc* zostało wytoczone dopiero na etapie postępowania apelacyjnego, co jest niedopuszczalne na mocy art. 383 k.p.c. Nieuwzględnienie roszczenia powoda wynikało zatem ze zbyt późnego rozszerzenia powództwa, nie z arbitralnej zmiany charakteru żądania przez sąd rozpoznający sprawę.

Oceniając zaś skargę kasacyjną pozwanego, Sąd Najwyższy zważył:

Ze względu na to, że skarga kasacyjna dotyczyła rozstrzygnięcia oddalającego powództwo, czyli korzystnego dla pozwanego, podlegała odrzuceniu jako złożona bez wymaganego interesu prawnego w podważeniu tego rozstrzygnięcia. Pokrzywdzenie wydanym orzeczeniem (*gravamen*) jest przesłanką dopuszczalności każdego środka zaskarżenia. Jeżeli zatem skarga kasacyjna odnosi się do innego orzeczenia niż niekorzystnie rozstrzygającego o żądaniu strony, podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2016 r., IV CSK 220/16 oraz z dnia 15 stycznia 2015 r., IV CSK 137/14 – nie publ.). Obowiązkiem skarżącego jest wykazanie interesu w zaskarżeniu korzystnego dla niego wyroku (zob. np. postanowienie SN z dnia 16 grudnia 2020 r., I CSK 788/18, niepubl.). Pozwany nie sprostął temu wymaganiu, mylnie zakładając, że ustalenie nieważności umowy jako element stanu faktycznego sprawy rozstrzygniętej zaskarżonym wyrokiem mogłoby posłużyć za prejudykat w ewentualnych późniejszych postępowaniach kierowanych przeciwko niemu przez powoda, gdyż ustalenie nieważności umowy zawartej przez strony nie było przedmiotem prowadzonego postępowania, a w konsekwencji ustalenie poczynione w tym zakresie nie wiąże sądu, który ewentualnie mógłby oceniać przyszłe roszczenia stron tej umowy.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej powoda na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c., odrzucił skargę kasacyjną pozwanego na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c., o kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął zaś na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 2 ust. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie.